

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond
Muusikaprodutsendi õppekava

Elisabeth Tiffany Lepik

EP “I JUST WANNA SEE THE SPARKS” PRODUTSEERIMINE
Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja Liina Saar

Kaitsmisele lubatud.....

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2024

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Idee ja kontseptsioon	4
Idee.....	4
Kontseptsioon	5
Eelproduksioon	6
“two troubled kids”	7
“burgundy blood”	8
“waltz”	9
“parker solar probe”	10
“future is hazy”	11
“forever & ever & evermore”	11
“sparks falling down to my feet”	12
Salvestamine	13
Vokaal	14
Akustiline kitarr	15
Elektrikitarr	15
Basskitarr	16
Trummid	16
Postproduksioon	17
Miximine.....	17
Mastering	19
Kokkuvõte.....	20
Kasutatud kirjandus.....	21
Lisad	22

Sissejuhatus

Käesolev loov-praktiline lõputöö käsitleb artisti elisabeth tiffany EP "I JUST WANNA SEE THE SPARKS" loomist ja produtseerimist. Töö hõlmas laulukirjutamist, produktsiooni ja salvestussessioone. Samuti analüüsib autor ka postproduktsiooni viimaseid faase, mis sisaldasid koostööd miksija ja masterdajaga.

Loov-praktilise lõputöö eesmärgiks oli saada valmis 7-st loost koosnev kontseptalbum. Selle põhjuseks oli soov harjutada distsiplineeritud muusikaloomet ja tootmist ning lõpetada läbi selle pooleliolevaid projekte. Selle käigus omakorda arendada laulukirjutamis- ja produtseerimise oskusi. Samuti on albumi tegemine olnud ka autori pikaajaline unistus.

Selle EP tegemine alates esimestest demodest, laulusõnadest ja produktsiooni algetest kuni masterite tegemiseni võttis kokku 4 aastat. Esimesed lood sellele albumile sündisid 2020. aasta septembris. Album sai lõplikult valmis 2024. aasta mais.

Autor soovib tänada kaasosalisi, kes olid suureks abiks albumi tootmisel: Velle Tamme, kes oli kaasprodutsendina kolmes loos ning kes oli abiks salvestustel. Mattias Pärt, kes oli valmis miksima albumit ning Rauno Avel, kes albumile masterid tegi.

Idee ja kontseptsioon

Idee

Idee albumit teha oli minuga juba Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia (edaspidi TÜVKA) esimesel õppeaastal, kui olin juba siis veendunud, et tahan lõputööks oma originaallugudest kontseptalbumi kokku panna. Olin esimese semestri jooksul teinud valmis mitu esimest demo ja produktsioonialget, millega sain kohe aru, et nendest tekib tulevikus terviklikum teos. Mind ajendasid seda albumit looma mu esimesed ülikoolikaaslastest sõbrad, kes mulle armsaks said ja kes mind palju inspireerisid.

Kontseptalbum on muusiku või kollektiivi poolt loodud lugude kollektsioon, mis keerleb ühe kindla esteetika, idee või kontsepti ümber. Need teemad saavad olla nii kompositsioonilised, lüürilised kui ka instrumentaalsed. Kontseptalbumitel võib olla ka kindel narratiiv.

Kontseptalbum kui termin pärineb 1940ndate rokk- ja popmuusika albumitest, kus hakati albumitesse põimima kindlaid temaatikaid ja narratiive. Mis eristab kontseptalbumit tavalisest albumist on see, et lood on omavahel seotud. Kuigi eraldi lugusid saab albumilt iseseisvalt kuulata, siis albumit kui kogu tervikut kuulates tekib teosele terviklikum lugu, mida saab võrrelda romaani või filmiga ning mis pakub kuulajale täieliku kogemuse. (Dodie, 2020)

Üleüldine meeleolu albumis on tume ja meeleheitlik, kuid albumi teine pool on helgema kõlaga. Žanriliselt on tegu indie pop, alternatiiv albumiga, millel on popmuusika ja R&B mõjutused. R&B mõjutusi kuuleb eelkõige vokaalides, sest olen elu jooksul õppinud laulma just Pop R&B artistidelt nagu Ariana Grande ja Beyoncé. Samal ajal kuuleb ka alternatiivroki ansambli The Neighbourhood solisti Jesse Rutherford mõjutusi nii minu vokaalis kui ka laulukirjutamises. Albumi helimaastikud on inspireeritud artistidest nagu The Neighbourhood, The Weeknd, Joji, Beyoncé ja emawk.

Esialgu olin veendunud, et album saab olema täispikk LP (*Long Play*). *Long play* on pikk salvestus, mis sisaldab 8-12 või rohkem muusikapala. See sarnaneb albumile oma muusikapalade koguse ja pikkuse poolest, mis kestab vähemalt 40 minutit. LP on terviklik projekt, mis on järjepidev oma temaatika, stiili ja produktsiooni poolest. (Staff, 2023)

EP (*extended play*) on lugude kollektsoon, mille muusikapalade kogus jääb 4-6 loo vahele ja pikkus jääb 20 minuti sisse. (Rewak, 2023)

Minu album sisaldab kokku 7 lugu ning kestab ligikaudu 22 minutit. Seda on mõistlikum nimetada EP albumiks, sest selle pikkus jääb alla 30 minuti.

Kontseptsioon

Arusaam konkreetsemast kontseptsioonist tekkis neljanda õppeaasta talvel, kui olin valmis kirjutanud loo “parker solar probe”. Laulus oleva fraasi “I just wanna see the sparks” (e. k. “Ma lihtsalt tahan näha sädemeid”) järgi tekkis albumile üldine temaatika just lüürika ja meeleolu poolest ning nõnda sai sellest ka albumi pealkiri.

Album räägib teekonnast läbi pimeduse ja umbusalduse valguse ja soojuse poole, otsides meeleheitlikult sädemeid valedest kohtadest. Peamiselt on lood armumisest, pettumuste ja üksindusega toime tulekust ning olukordadega rahu tegemisest. Sädemed on albumis põhiline läbiv temaatika. Kui pärast esimeste sädemete nägemist tekib pimedus, algab meeleheitlik teekond pimedusest välja kuni sädemete leidmiseni ja justkui õnneliku lõpuni. Albumi lõpp aga jääb taotluslikult lahtiseks, mis on kui puänt sellele, et küsimused võivadki jääda vastuseta ning nendega rahu tegemine muutub võimatuks võitluseks.

Lood on omavahel seotud mitmel viisil. Laulusõnades kasutan korduvalt sõna “sparks”, mida mainin läbivalt mitmetes lugudes nagu “two troubled kids”, “parker solar probe”, “forever & ever & evermore” ja “sparks falling down to my feet”. Korduva muustrina kuuleb lugudes ka selliseid väljendeid nagu “hold my tongue”, “I should tape my mouth”, “trying here not to make a sound”, mis kogu albumi vältel tunnistab üles tunnete lõputust varjamisest.

Lugude vahele produtseerisin üleminekud, mis muudavad albumi sidusamaks, huvitavamaks ja sujuvamaks. Pidasin üleminekuid oluliseks, sest tahtsin, et album kõlaks kuulajale nagu rännak või teekond. Soovisin luua lugude vahele üleminekuid ka sellepärast, et olen märganud kui vähe seda Eesti muusikamaastikul tehakse.

Laulude pealkirjad albumis on sihilikult kirjutatud väikeste tähtedega, sest see on osa minu albumi esteetikast ja brändingust.

Eelproduksioon

Eelproduksioon on kõige olulisem ja aeganõudvam osa loomeprotsessist. See on suur osa laulukirjutamisest ja selles faasis toimuvad kõige põhilisemad ettevalmistused enne stuudiosalvestusi või miksijale saatmist. Eelproduksiooni protsess saab olla isiklik ja omapärane igaühele ning selles puuduvad otsesed reeglid. Mõni produtsent, näiteks popmuusikast tuntud Max Martin teeb eelproduksioonis oma lood 90% ulatuses valmis, enne kui need miksijale saadab. Samal ajal on olemas ka produtsendid, kes elektrooniliselt oma osad ette valmistavad ja seejärel edukale salvestusprotsessile loodavad. Eelproduksioon saab olla ka osa miksimise faasist, sest seal juba tehakse esimesed otsused näiteks mikrofonide valiku osas ning lugudele luuakse ka mixi eelne mix. (Hepworth-Sawyer & Hodgson, 2017)

Minu jaoks on oluline, et ma saaksin oma muusikat hoida võimalikult palju enda kontrolli all. Ka varasemad kogemused lugude mixi saatmisega on mulle õpetanud, et mitte keegi teine ei loe mu mõtteid ja olen ise see, kes oma ideed muusikas ellu viia oskab. Sellepärast kulges minu eelproduksiooni faas alates esimeste demode ja sãmplite loomisest, laulusõnade kirjutamisest ja salvestustest kuni eelmixini välja.

Laulusõnade kirjutamisel oli abiks kaks tööriista: RhymeZone, mille kaudu otsisin riime ja uusi sõnu ning Chat GPT, millel lasin mõnikord kontrollida sõnade grammatilist täpsust kui ka üldist sisu arusaadavust fraasides ja salmides.

Põhilised tööriistad, mida ma albumi produtseerimisel kasutasin, olid arvuti MacBook Air (M1, 2020), digitaalne helitõõjaam Ableton Live Suite, kõrvaklapid ATH-M50x, Yamaha HS7 monitorid, süntesaator Kurzweil K2500S ja helikaardid Focusrite Scarlett Solo 2nd Gen, Focusrite Scarlett 18i20 ning M-Audio M-Track.

TÜVKA esimesel aastal sündisid esimesed produktsioonid järgmistele lugudele nagu “two troubled kids”, “burgundy blood”, “forever & ever & evermore”. Teisel aastal lisandusid juurde “waltz” ja “future is hazy” ning kolmandal ja neljandal aastal “parker solar probe” ja “sparks falling down to my feet”. Kuna iga loo tegemise protsess kulges erinevalt, seletan lahti iga loo laulusõnade süžee ja kirjutamise protsessi ning eelproduksiooni vastavalt albumi lugude järjestusele.

“two troubled kids”

Albumi esimene lugu räägib tundmatusse sattumisest keset vihmast, avastamata linna. Laulu sõnades annan teada, et meil on siin piisavalt aega, et seda kõike ja üksteist tundma õppida. Laulu lõpus joostakse minu eest ootamatult ära.

Esialgse versiooni instrumentaalset produtseerisin Abletonis 2021. aasta jaanuaris. Instrumentaal sai alguse ühest kodutööst, kus oli tarvis teha *remix* kaasõpilase loodud instrumentaalset. Selle *remixi* sees oli taustaks vihmaga *foley**, mille seest jäi resoneeruma üks helitoon. Sellest helitoonist olin juhuslikult inspireeritud ning nõnda sündis sellest põhiline süntesaatori heli loosse “two troubled kids”. Produtseerisin sinna juurde *lofi** stiilis trummid ning võtsin sãmplipangast elektrikitarris sãmpli, millele lisasin pika *decay** ja *chorusega* reverb*i. Vokaali demo salvestasin telefoni-siseses äpis Garageband, sest see oli tol hetkel minu jaoks kõige kiirem ja mugavam moodus kiireks salvestuseks, millel on *reverb*. Produtseerisin seda 2021. aasta aprillini ning nõnda jäi lugu ootama sõnu. Lugu jäi sahtlisse seisma kolmeks aastaks.

Naasesin selle loo juurde tagasi 2024. aasta veebruaris, kui otsustasin albumit tegema hakata. Kolme aastaga olin vahepeal laulukirjutajana arenenud ning tänu sellele julgesin lasta lahti kinnisideedest, millest kolm aastat tagasi veel kinni hoidsin. Kirjutasin varasemalt kirjutatud sõnad ümber ning muutsin arranžeringut. Mängisin sisse elektrikitarris, mille kombineerisin kitarrisãmpliga, mille sãmplipangast 3 aastat tagasi instrumentaali lisanud olin.

Produktsiooni viimases faasis tundsin, et laul kõlab üksluiselt. Kuna ma olin seda lugu väga kaua teinud, siis pidasin oluliseks võtta appi kaasprodutsent. Kaasasin kaasprodutsendiks Velle Tamme, kes kuulis kogu lugu ja produktsiooni esimest korda. Jõudsime mõlemad ühisele järeldusele, et üksluisuse põhjustas minu trummide produktsioon, mis oli kogu loo vältel samasugune. Usaldasid Vellele trummisãmplite valiku ja trummi mustrite produtseerimise. Velle kaasamine oli hea idee, sest Vellel oli selle loo osas värsked kõrv ja värsked ideed. Ta oskas maitsekalt lahendada rütmimustreid ja muuta sellega lugu huvitavamaks. Lugu sai palju värskema kõla.

**foley - igapäevahelid, mida kasutatakse filmimaailmas tausta atmosfääri loomiseks nagu nt. linnakära või merekohin*

* *lofi* - *low fidelity* ehk madalama kvaliteediga, sihilikult ebatäiuslik muusikaproduktsooni stiil

* *decay* - aeg attackist sustaini tasemeni

* *chorus* - simulaator, mis moonutab audio faase, muutes audio värvikamaks

“burgundy blood”

Loo idee sai alguse veriste käte metafoorist, mille tähenduse olin vahetanud mörva asemel petmise vastu. Olin inspireeritud olukorrast, kus sain aru, et ka petmine saab olla veri, mida kätelt maha pesta ei saa, sest sellised juhtumid on raskesti andeks antavad ning unustamatud. Loo refräänis hoiatan, et ka tema eest joostakse ära, kui ta vaid teaks, mis tegude eest ta vastutab.

Loo “burgundy blood” produtseerimist alustasin 2020. aasta oktoobris Abletonis. Olin tookord inspireeritud kaver loost Bastille - No Angels, kus kasutati ühe teise ansambli The xx kitarritracki, mis pärines nende loost “Angels”. Originaalis laulis seda lugu TLC ning loo pealkiri oli “No Scrubs”.

Produktsoonis ladusin esialgsesse versiooni kihiti 3 bassiliini: sub-bass, domineerivad kesksagedused ja low cutitud kõrgemad sagedused, et sellele tekiks laiem kõlapilt. Kasutasin selleks Abletoni sisest Wavetable’it, kus on võimalik mudida heli läbi selle maatriksi *envelope’ide**. Keelpillidest kombineerisin kokku Spitfire’i LABSi eelseadistatud keelpillid nimega *frozen strings* ja BBC Orchestra keelpillid. Ka klaveriks valisin Spitfire’i LABSi *Soft Piano*, millel on omapärane pehme kõla. Trummid moodustasin trummisämplitest, ladudes kihiti omavahel kickid ja snare’id.

Tol ajal ma ei osanud mängida kitarr, kuid teadsin täpselt missugune kitarrikäik seal olema peaks. Mu eesmärgiks oli saavutada kitarrisaund, mis oleks emotsioonilt sarnane looga The Neighbourhood - Afraid. Esmases demos, mille produtseerisin 2020. aasta oktoobris, olin mänginud MIDI sisse elektrikitarr, mille simuleerisin Abletonis olemasoleva kitarrivõimendi simulaatoriga. Tulemus jäi üsna realistlik, kuid teadmine sellest, et see pole päriselt sisse mängitud kitarr, segas mind, sest kitarriga on võimalik anda edasi palju inimlikumat emotsiooni, mida on MIDI instrumendiga liiga keeruline jäljendada. 2022. aasta kevadel, kui laulu produtseerimise põhjalikumalt ette võtsin, ei olnud ma endiselt piisavalt

pädev elektrikitarri pedaalidega ning kutsusin selleks appi kitarristi Taavi-Hans Kõlari. Valisin tema, sest ta on kitarristina väga kogunud just rokkmuusika žanris ning saaks täpselt aru selle loo esteetikast ning viisidest, kuidas spetsiifilist kõlapilti saavutada. Jäin rahule selle otsusega, sest Taavi-Hans suutis juba esimeste saadetud trackidega saavutada soovitud tulemuse ning lisas veel omalt poolt juurde detaile ja kihte, mis instrumentaalile veelgi rohkem võimsust juurde andis.

Selles loos tahtsin proovida oma vokaali produktsiooni viia järgmisele tasemele. Selleks võtsin oma melodyne'itud *lead* vokaali ning pöörasin audiofaili tagurpidi. Tagurpidi vokaalile lisasin *hall reverbi**. Seejärel eksportisin tagurpidi *reverbiga* vokaali välja ning lisasin selle tagasi projekti, pöörates selle tagasi õiget pidi. Sellega tekitasin oma vokaalist kummitusliku kõlaga *riser** efekti.

* *envelope* - selle kaudu saab produktsioonis sätestada saundi muutumist kindla aja vältel

* *reverb* - helilainete akustilise peegelduse simulatsioon, mis meenutab kaja

* *riser* - saund, mis moduleerub kas helikõrguse, volüümi või mõne muu parameetriga

“waltz”

See muusikapala on inspireeritud tahtmisest eluga edasi liikuda. Tunnete varjamisest, üksindusest ning lootusest, et seekord ma endaga enam üksinda ei tantsi. Laulu kirjutamisega alustasin 2021. detsembris, kui olin hakanud esimest korda elus tõsisemalt kitarriga harjutama. Olin selleks hetkeks harjutanud kitarriga nädal aega. Samuti katsetasin sama lugu mängida ka klaveril ning sain aru, et soovin oma produktsiooni lisada mõlemad instrumendid.

Esimese asjana salvestasin Abletoni akustilise kitarriga. Salvestasin selle oma korteritoas teadmiseks, et ma tõenäoliselt ei jäta seda sisse. Seejärel ühendasin arvuti taha süntesaatori, mille MIDI funktsiooni kasutasin selleks, et mängida sisse Spitfire'i LABS Soft Piano ja Abletoni sisene klaveri *preset* nimega Grand Piano Lost Ship.

Loo introna sümpatiseeris mulle idee teha sellele üleminek. Ehitasin sellele loole intro, mis tekitaks kõleda atmosfääri, mida võiks kuulda õudusfilmidest. Selleks kasutasin erinevaid tekstuure, mis ma leidsin oma sãmplipankadest: *Dark Impact Texture*, *Metal Scrapes Texture*

ja *Harp Texture Slow*. Trummid sai salvestatud kodustuudios. Taotlesin sinna võimalikult lihtsat ja minimalistlikku trummipartiid, mille saatel saaks hästi valssi tantsida ja millel oleks pisut retro ja *lofi* kõla.

Loo sisse põimisin ise tehtud *foley*, mis andis edasi loole omase nostalgitseva atmosfääri. *Foley* panin kokku erinevatest telefonisalvestistest ja videotest, mis oma galeriist leidsin.

Seda lugu tehes õppisin, et tahaksin jääda edaspidi produktsiooniga minimalistlikumaks ning hoida produktsioonis pigem vähem instrumente kui rohkem, sest muidu toimub muusikas liiga palju ja igale instrumendile omane võlu kaob produktsioonis kihtide vahele ära.

“parker solar probe”

Kirjutades laulule sõnu kasutasin tihti riimide leidmiseks abivahendeid nagu RhymeZone ja Chat GPT. Viimaselt küsisin abi metafooride leidmisel, otsides vastust küsimusele “Mis on kõige kiirem asi kogu universumis?” Sain vastuseks, et kõige kiirem inimeste leiutatud objekt on NASA kosmosesond Parker Solar Probe, mille missioon on Päikest lähemalt uurida. Sõna “*probe*” riimus ootamatult refrääni sõnadega ning kogu laul sai uue tähenduse.

See lugu räägib endise kaaslaste juurde raketikiirusel tagasi jooksmisest ning endaga teadlikult mängida laskmisest, et parandada selle teel oma praeguseid hingehaavu. Sellest loost pärineb ka albumi pealkiri “I just wanna see the sparks”. Otsides läbi pimeduse meeletult väiksematki sädet, viitab lugu “parker solar probe” sügavamale tähendusele: sööstes meeletult päikesele lähemale, toob see endaga kaasa hukatuse.

Loo esteetika oli inspireeritud kolmest loost: Dominic Fike - Come Here, The Neighbourhood - Greetings from Califournia ja The Weeknd, Kendrick Lamar - Sidewalks. Taotlesin selles produktsioonis tumedat ja iseloomukamat atmosfääri. Selleks produtseerisin MIDI Abletoni eelseadistatud live trummid, salvestasin sisse akustilise kitarr, basskitarr ja elektrikitarr. Lisasin juurde süntesaatori, mille olin ise varasemalt loonud paar aastat varem Taavi Paometsa ansamblitunnis koduse ülesande tarbeks. Üles salvestatud süntesaatorit sämpeldasin omakorda uuesti, muutes selle *gaini* ning lisades juurde saturatsiooni* ja *overdrive'i** et saavutada sellele vastav iseloom.

Ka selles loos kasutasin vokaali produtseerimisel sarnaselt loole “burgundy blood” samasugust strateegiat *riserite* moodustamiseks.

* *saturatsioon ehk saturation - audio efekt, mis kompresseerib ülemhelisid, lisades audiolle teravamad ja värvikamad kõla.*

* *overdrive - audio efekt, mis võimendab heli, moonutades seda teravamaks.*

“future is hazy”

See lugu räägib olukorrast, kus tuntakse umbusaldust inimeste suhtes, kes tegelikult on hoolivad ja heatahtlikud. Loos teeb kaasa artist nimega velle (Velle Tamme), kes julgustab mind laskma minevikust lahti ja olema avatud helgemale tulevikule.

Produksioon sai alguse vanaaegse vineerist vene kitarri *loopist**, mille esimesena sisse salvestasime. Selle loo produtseerimise tegi keeruliseks see, et kuna selle kitarri häälestus oli kahe helistiku vahepealses helistikus, pidi kuulmise järgi transponeerima ka kõiki teisi instrumente nagu sub-bass, klaver, akustiline metallkeelttega Western kitarr ja ukulele.

Üks keerulisemaid osasid selle loo juures oli ka see, et olime selle loo sisse salvestanud palju kitarride kihte. Nende temposse nihutamine ja faasidega tegelemine oli sellest produktsioonist kõige aeganõudvaim osa. Oma *lead* vokaalid salvestasime sisse iseseisvalt. Olin vokaali *gaini* pannud helikaardil liiga valjuks ning vokaal oli väga mürarohke. Lahendasin olukorra, langetades eelmixi tehes *clip gaini** ning lisades kaks *RX* mouth declickerit* ja vähendades kõrgemate sageduste kompressiooni.

* *loop - ringleva funktsiooniga sämpel*

* *RX - Izotope'i plugin, mille abil saab eemaldada kirurgilise täpsusega audios detaile*

* *clip gain - helikliipi valjus*

“forever & ever & evermore”

Lugu räägib sellest, kuidas läbi andestamise on võimalik paraneda. See on paranemise viimasest faasist, tänulikkusest ja eluga edasi liikumisest. Selle looga olin algusest peale veendunud, et sellest saab albumi viimane lugu, sest see lugu kõlab justkui õnneliku lõpuna.

Loo esialgne demoversioon sai alguse 2020. aasta septembris telefoniäpis Garageband, kus laulsin sisse harmooniate koori. Idee sellest loo põhiharmooniast sündis Selveri riiulite vahel, olles inspireeritud Fondant šokolaadikoogikeste magusast maitsest.

Kuna sama õppeaasta kevadel kasutasin arvuti sisest Garagebandi ka selleks, et Zoomi kaudu klaveritundidesse klaverihelid saada, leidsin sealt juhuslikult heli nimega Worn Tape Piano, mis inspireeris mind mängima sisse loos kõlavad järgnevused. Seejärel tõmbasin klaveri MIDI kui ka audio trackid üle Abletoni, kus ma produktsiooniga jätkasin. Produktsioonis taotlesin pisut hiphop *lofi* stiili, lisades juurde Spitfire'i LABS Soft Piano, 808 sub-bassi, trummisämplid ja rütmimustri. Sämplina lisasin loo sisse ka esialgse demoharmoonia, mis lisas instrumentaalile juurde ühe täiendava kihi.

2024. aasta kevadel jätkasin selle produktsiooniga. Salvestasin sisse *lead* vokaali ning samad põhiharmooniad, mis Garagebandis 3 aastat tagasi laulsin. Pärast vokaali salvestust muutsin loo arranžeringut, kuna esialgne versioon sisaldas liiga palju erinevaid ideid. Ma olin loonud sinna enne esimesi salme *intro*, mida kasutasin ka *bridge*'ina. Tundsini, et laul endiselt ei toiminud. Keeruline osa oli arranžeerimise juures kinnisideedest lahti laskmine. Olin selles olukorras sunnitud ohverdama kohti, mis mulle meeldisid, kuid mis ei sobinud konteksti ja mõjutasid laulu energiat, muutes selle loo igavamaks. Üllataval kombel hakkas arranžering toimima ning jäin tulemusega väga rahule.

Vokaali produktsioonis sai loo kõige erilisemaks kohaks vokaali harmooniates *tremolo** ja *sidechainiga** loodud efekt, milles esimesed kaks nooti on tugev *sidechain* vaigistatud kickiga ja tremolo, mis hakkis vokaali harmoonia täpselt temposse.

* *sidechain* - saundi peal olev efekt, mis funktsioneerib vastavalt teise saundi mõjutustele

* *tremolo* - kiire "lainetav" heli, mille käigus helinivoo vaheldub kiiresti kahe volüümi vahel

“sparks falling down to my feet”

2024. aasta jaanuaris sündis albumi kõige viimane lugu, mis on kui lõpu puändiks albumi kontekstile. Läbi sädemete metafoori räägib lugu välja rääkimata tunnete varjamisest ning sellega alla andmisest. Selle loo mõte on väljendada ennast ausalt tühjaks ning jääda ootama vastuseid küsimustele, mis on varasemast painama on jäänud. Samuti valdab selles loos hirm, et need küsimused jäävad igaveseks õhku.

See laul sündis loomulikult laulukirjutamise viisil, kitarriga jämmides. Panin esimese asjana paika selle arranžeringu otsast lõpuni. Sellele järgnes kitarrisalvestus, mille viisin läbi koostöös Velle Tammega, kes soovis samaaegselt katsetada uut mikrofonide paari. Selle kaudu oli mul võimalus valida kahe erineva *matched pairi* vahel. Seal edasi tegin iseseisvalt edasi *topline*'i demo, mille järgi oli mul lihtsam kirjutada laulusõnu ning produtseerida kogu instrumentaali.

Pärast kitarril *compimist* mängisin esimesena sisse süntesaatori *padid*, millest omakorda pöörasin need sähklid tagurpidi. Need detailid lisasid loole juurde emotsiooni, millega resoneerusin. Kõige rohkem meeldis mulle produktsioonis sähklendada telefonisalvestist tuulekelladest, mis ükskord öösel Viljandi kesklinnas kõlisesid. Selle salvestuse transponeerisin 2 semitoni madalamale ning tegin sellest duplikaadi, mille transponeerisin veel omakorda oktav madalamale ja lisasin *high cut* EQ filtri. Tuulekellade sähklid kõlasid täpselt loole omases helistikus ning lisasid loole juurde atmosfääri, mis minu jaoks meenutas sädelust, kui sellel oleks kõla ning see omakorda läks kokku kogu loo kontekstiga.

Trummipartiid ehitades olin võtnud *reference* looks emawk - ACOUSCOUS, mis oli inspiratsiooniks ka kogu üldisele produktsioonile. Tegin sellele sarnase trummipartii. Loo *bridge*'is salvestasin trummipartiisse akustilise kitarril perkussiivseid elemente. Produktsiooni viimases faasis tundsin, et selles loos oli puudu suurem emotsioon. Sain aru, et see lugu vajab hoopis *live* trumme. Pikema viivitusega viisime selleks läbi koduse trummiseti salvestuse. Trumme mängis Velle Tamme. Jäin selle otsusega väga rahule, sest see lisas loole juurde puuduoleva emotsiooni.

Salvestamine

Kogu EP salvestus toimus suuremas osas enamjaolt Velle Tamme ja minu ühises kodustuudios. Kasutuses oli 2 helikaarti: Focusrite Scarlett 18i20 ja M-Audio M-track. Preampina oli kasutuses Focusrite Scarlett OctoPre.

Vokaal

Vokaali salvestamiseks kasutasin RODE NT1-A kondensaator mikrofoni. Olen teadlik, et minule kui naisvokalistile RODE NT1-A kondensaator mikrofoni ei ole just parim valik, sest see mikrofoni on oma karakteristikate poolest pigem heledama kõlaga ning see sobiks paremini just bariton vokaalidele. Küll aga minu jaoks oli oluline, et kogu albumi vältel vokaal oleks salvestatud sama mikrofoni, et säilitada ühtsemat kõlapilti ja lihtsustada sellega tulevikus ka miksija tööd. Valisin selle mikrofoni, sest olin sellega varem salvestanud ja see oli tol hetkel ainuke kondensaator mikrofoni, mis käeulatuses ja saadaval oli.

Leadi ja harmooniate salvestuseks eksportisin välja loo instrumentaali ning viisin vokaali salvestuse läbi Abletoni projektis produktsioonist eraldi *live setis*, et vältida CPU ületöötamist. Siis ei pea arvuti salvestuse ajal protsessima läbi igat produktsioonis tehtud liigutust. Abletoni olin loonud eraldi seadistuse vokaali salvestuseks, mille abil vältida ülearust tööd. Teades, kui palju kihte ma ühe loo sisse võin salvestada, oli mul *template*'is ette valmistatud iga häälegrupi jaoks eraldi rada.

Kõige raskem oli vokaali salvestades võitlus perfektsionismiga. Minu jaoks on olulisel kohal intonatsioon ja õige emotsioon, kuid eriti kriitiline olin inglise keele aktsendi ja häälduse osas, sest olin varasema loomingu teinud hääldusvigu ja saanud kriitikat. Näiteks loole “burgundy blood” salvestasin 3 aasta jooksul 3 korda uuesti oma vokaale sisse, sest ma tundsin, et ma ei saavutanud soovitud kvaliteeti. Tahtsin sellel korral anda endast parima, et vältida albumit välja andes kahetsustunnet pisivigade pärast. Selleks kontrollisin korduvalt paljude sõnade hääldusi üle enne salvestamist ning küsisin ka ise sõpradelt tagasisidet.

Laule luues tuli tihti välja, et enda peas kõlas mu vokaal paremini kui päriselt. Seda tänu sellele, et olin kas instrumentaali tempo pannud liiga kiireks, kirjutanud liiga kiired ja keerulised sõnad ja/või kirjutanud meloodia madalasse registrisse, kust mu hääl pole harjunud laulma. Näiteks laulus “parker solar probe” refräänis sain oma madalaima noodi kätte ainult tänu sellele, et olin jäänud kurguvalu ning üldine hääl oli ära. Kasutasin koheselt võimalust, et laulda sisse loo kõige madalam koht. Tavaliselt ma pole võimeline laulma madalas registris ning see tõstatab omakorda uue küsimuse: kuidas saaksin sellist lugu esitada *live*'is?

Akustiline kitarr

Põhiline kitarr, mida oma albumis salvestasin on klassikaline nailonkeeltega kitarr. Loos “future is hazy” kõlavad veel Western metallkeeltega kitarr, vineerist vene kitarri meenutav kuuekeelne kitarr ja ukulele.

Loos “waltz” jätsin erandina sisse esimese salvestuse demoversioonist, mille salvestasin endises korteris oma ainsa mikrofoniga Shure BETA 58A. Kaalusin seda kitarri salvestada uuesti, sest olin salvestuse hetkel mänginud oma elus kitarri vaid nädal aega. Lõpuks veenis mind ümber teadmine, et esmast emotsiooni on liiga keeruline uuesti taastada.

Loos “future is hazy” ja “parker solar probe” kasutasin akustilise kitarri salvestuseks RODE NT1-A mikrofoni põhjusega, et see oli kohe käeulatuses ning juba helikaardiga ühendatud.

Loos “sparks falling down to my feet” võrdlesime salvestuse käigus kahte mikrofonide paari: Lewitt LCT 040 ja Octava MK- 012-01. Kitarri salvestuse aitas viia läbi Velle Tamme, kes oskas ka kitarristina anda mulle tagasisidet minu kitarrimängu osas. Otsustasin Lewitt LCT 040 kasuks, sest taotlesin kitarrile detailsemat, pisut kõrgema otsaga kõla. Octavad kõlasid ka hästi ning oleksin samahästi ka neid kasutanud põhimikrofonidena, aga nende kõla jäi pisut tuhmim võrreldes teisega. Lewitt LCT 040 paigutasime kitarri kõlakasti ette paigutuses XY ja Octavad pisut kaugemale paigutuses ORTF, et salvestada rohkem ruumi. Mõlemate suunakarakteristika oli kardiid (vt lisa 1).

Elektrikitarr

Kui loos “burgundy blood” kutsusin veel kedagi appi kitarri mängima, siis edaspidistes lugudes olin piisavalt enesekindel, et mängida kitarr iseseisvalt sisse ja valida sobivaid kitarriefekte. Põhilised tööriistad olid stratocaster, Zoom G5n multiefektide pedalboard ja helikaart M-Audio M-Track.

Loos “parker solar probe” olin inspireeritud ansamblist The Neighbourhood ning võtsin šnitti loost “Greetings from California” kitarri helimaastikust. Selleks mängisin stratocasteriga ja kasutasin Zoom pedalboardi, mis oli ühendatud M-Audio helikaarti. Sama setupiga salvestasin sisse ka lood “two troubled kids”, “waltz” ja “sparks falling down to my feet”. Kõikides nendes lugudes kasutasin kitarrisaundina sama eelseadistust, mille olin loonud aasta

tagasi Raul Ojamaa ansamblitunni kodutöö tarbeks ning muutsin seadistust vastavalt loo iseloomule.

Basskitarr

Basskitarri salvestuseks ühendasin basskitarri otse helikaarti M-Audio M-Track ning töötlesin kuiva tracki vastavalt loo produktsioonis olevale esteetikale.

Produtseerides basskitarri kuivasid tracke oma lugudesse, tundsin korduvalt, et bass ei toiminud produktsioonis nii nagu võiks. Katsetasin palju erinevaid pluginaid ja efekte ning lõpuks jäin tulemusega rahule, kuid edaspidi tahaksin proovida basskitarri salvestada läbi pedalboardi, et lisada sellele juurde omapärasust ja muuta produktsioon põnevamaks.

Trummid

Live trummide salvestuse viisin läbi Velle Tamme ja minu ühises kodustuudios. Salvestasime trumme lugudele “waltz” ja “sparks falling down to my feet”. Trummid salvestasime läbi helikaardi Focusrite Scarlett 18i20.

Trummisalvestuses kasutatud mikrofonid:

OH - Lewitt 040

Kick - AKG P120

Snare Top - Shure BETA 58A

Snare Bottom - Octava MK-012-01

Tom - Octava MK-012-01

Tuba, kus asus trummisett, on üldine ruumi akustiline karakteristika mati kõlaga, kuid kõrgete sageduste peegeldustega. Matiks muudavad toa akustilised paneelid, diivan ning kangassein, kõrgete otsade peegeldusi tekitavad akustiliste paneelide puitliistude pinnad, lagi, aknad ja peegelkapi uksed. Snare'i kõla sai reguleeritud selle abil, kui laotasime selle peale õhukese T-särgi (vt lisa 2).

Jäin trummisalvestusega väga rahule. Olime mõlemad Vellega ühisel arvamusel, et trummisalvestust läbi viies ei peaks ruum olema üdini matt. Panin tähele, et toas olevad ruumi peegeldused aitavad elavdada trummide kõlapilti.

Postproduksioon

Pärast salvestusi miksisin Abletonis kuivad trackid loo sisse ja hakkasin produtseerima kokku üldpilti. Kaasasin lugudesse “two troubled kids” ja “sparks falling down to my feet” Velle Tamme kaasprodutsendiks, kes aitas luua lugudesse värskeimat perspektiivi. Eelkõige aitas ta luua trummimustreid, mis oli minu produktsiooni kõige nõrgem kül. Kogu viimane postproduksiooni periood enne miksimisse saatmist võttis aega 2 ja pool kuud. Tahtsin teha oma lood nii valmis kui võimalik, et saaksin saata miksijale võimalikult hea kvaliteediga trackid ja võimalikult arusaadava eelmixi, mille järgi albumit miksida.

Eelmix, teisisõnu *rough mix* on esimene versioon loost, mis peaks kõlama kui valmis lugu. See annab nii artistile, produtsendile kui ka miksijale täieliku ülevaate sellest, mis on kogu loo ja produktsiooni kontekst. Selle järgi saab arvestada, kus mingisugune instrument mixis domineerima või paiknema peaks ning mis efekte lisada. Paljudel juhtudel tuleb *rough mix* kasuks enamasti olukordades, kus miksija ja produtsent pole sama inimene. *Rough mix* on kui juhised miksijale, mille järgi on tal lihtsam mixis otsuseid teha. (Sweetwater, 2017)

Produktsiooni viimases faasis keskendusin sellele, et eelmix jääks võimalikult hea kvaliteediga. Proovisin miksida ise nii palju kui võimalik, nagu *EQ*, *mid/side EQ*, kompressioon ja *multiband compressorite* kasutamine, *RX* ja soovitud *reverbide* ja *delayde* lisamine. Pidasin seda vajalikuks, et miksija saaks ise edasi panustada oma aega rohkem sellistele detailidele, mis mul endal märkamata võisid jääda. Samuti soovisin teha sellega võimalikult arusaadavaks oma soovid kõlapildi osas.

Miximine

Tänapäeval on miksimise olulisus tõusnud ja see on keerukam kui kunagi varem. Seda kõike tänu digitaalsele salvestustehnikale, mis on salvestusprotsessi kordades lihtsamaks teinud, on miksijal rohkem tööd, et miksida läbi rohkem tracke. Koostöös artisti ja produtsendiga saab miksija töö saab olla tõeliselt loominguline, sest just tema käe läbi tehakse otsuseid, mis puudutavad muusikapala kõlamaastikku. Miksija vastutab selle eest, et kogu tervik kõlaks nii hästi kui võimalik. See tähendab, et on mõnikord tarvis “parandada” mõnda vale nooti või nihutada paika rütmilisi ebatäpsusi, vajadusel vahetada mingisuguseid kohti välja või üldse mõnikord eemaldada ebavajalikke tracke. Kasutades erinevaid audio efekte nagu *EQ*,

compressor, *reverb* ja nii edasi, muditakse trackid nii, et kõik istuks mixis hästi ja oleks kuulajale nauditav. (Miller, 2016)

Olles olnud ise oma muusika produtsent, olen korduvalt täheldanud, et ma ei tee oma lugusid miksidest objektiivseid otsuseid. Sellepärast nägin vajalikuks kaasata eraldi inimene, kes on minust veelgi pädevam ja entusiastlikum miksimise valdkonnas. Albumi miksis minu helitehnoloogia kursusekaaslane Mattias Pärt. Otsustasin tema kasuks, sest olime varem koos töötanud ühe loo kallal ning olin kuulnud tema varasemaid mixe. Mulle meeldis tema kui miksiija käekiri. Tema kasuks mängis ka faktor, et ta tegeleb muusika produtseerimisega ning see on mõjutanud tema miksimise stiili väga maitsekaks.

Edastades *rough mixe* ja faile miksimiseks, võtsin eraldi aja, et nimetada oma trackide failid võimalikult lühidaks, täpseks ja arusaadavaks enne eksportimist. Samuti tõstsingi instrumentaali ja vokaali trackid eraldi *folderitesse*, sest minu produktsioonid võivad sisaldada väga palju faile. Pidasin seda vajalikuks, sest austan miksiija aega ning tahtsin muuta miksiija töö võimalikult nauditavaks ja sujuvaks. Säätstes miksiija aega, saab miksiija süveneda rohkem tehnilistesse detailidesse ning ei pea kulutama liigset aega trackide ümber nimetamistele või organiseerimisele.

Koostöö Mattiasega oli väga meeldiv ja sujuv. Mikside kuulamiseks kasutasime Samply veebisaiti, kus on võimalik *timestampide* abil kirjutada märkmeid miksidele. See oli aegasäästev ja mugav süsteem. Meil õnnestus teha ka paar miksimissessiooni TÜVKA muusikamaja foonikas, kus ma sain koha peal anda tagasisidet ning tegeleda trackidega, mis vajasid produktsioonis parandamist ja seejärel uuesti mixi tagasi saatmist. Hindasin meie koostöö juures ausust. Näiteks pööras Mattias tähelepanu ühe laulu *bridge 'is* sõnade grammatilisele veale, mille olin kogemata enesele teadmata sisse jätnud. Mattias küll väitis, et tema, kui miksiija rollis ei oleks kohane väljendada oma tähelepanekuid vigade osas, mis puudutavad loo sõnu, muusikat ennast või artisti, kuid olen ise arvamusel, et ka miksiijal on õigus suunata muusiku tähelepanu sellistele vigadele. Olin väga tänulik talle, et ta selle vea välja tõi ning viisin paranduse esimesel võimalusel sisse. Innustasin teda rohkem väljendama ausaid tähelepanekuid vigade osas, mis ei puuduta mixi, vaid loo sõnu või hääldust või muud taolist, sest minu jaoks on ebameeldivam saada vigadest teada alles siis, kui lood on masterdatud. Enne albumi masterdamisse saatmist küsisime mixidele tagasisidet ka masterdajalt endalt, et saada veelgi värskem perspektiiv.

Lõppkokkuvõttes jäin rahule Mattiase mixidega. Olen varem saatnud mitmetele inimestele oma lugusid miksimiseks ning tegin tähelepaneku, et Mattias on üks esimesi miksiijaid, kes minu muusikat kõige paremini mõistab. Koostöö oli sujuv, aus ning olime ka üksteise suhtes alati väga toetavad. Soovin kindlasti temaga koostööd jätkata ka tulevikus.

Mastering

Mastering on kõige viimane faas muusika produktsioonist. Selle protsessi käigus vaadatakse mixi kui tervikut ning tehakse viimased lihvid enne loo avaldamist. Käiakse üle mixi sagedusspekter ja heliline balanss. Võimendatakse stereopilti ning pannakse paika loo üleüldine valjusus. (Keeley, 2017)

Minu albumi masterdas Rauno Avel. Otsustasin masterdajaks võtta kolmanda isiku, sest pidasin seekord oluliseks lisada mixidele juurde veelgi värskeimat perspektiivi. Samuti soovisin, et viimase lihvi teeks keegi, kellel on masterdajana rohkem kogemusi.

Ka mastering protsess oli suuresti koostöö nii minu, masterdaja kui ka miksiija vahel. Suhtluse jaoks tegin miksiija ja masterdajaga ühise chati, mille kaudu saime edastada faile ja jagada tehtud töödele tagasisidet. Käisin kohapeal vaatamas, kuidas mu lugusid masterdatakse, sest tahtsin olla rohkem kursis sellega, kuidas mixe töödeldakse ning pärast läbi oma helisüsteemi kuulata ja tajuda erinevusi. Ühises vestluses jagas väga põhjalikku tagasisidet ka miksiija ise, et ka mixis taodeldu tuleks masteris esile ja ei hakkaks helikõlaliselt vastu rääkima. Masterdaja viis läbi vigade parandused ning album sai valmis.

Jäin rahule otsusega usaldada mastering Rauno Avelile. Koostöö oli asjalik ning mu album sai lõppkokkuvõttes ilusa sooja kõlapildi.

Kokkuvõte

Kontseptalbumi loomine ja produtseerimine oli minu jaoks hinge toitev tegevus, sest see on olnud aastaid mu unistus. Õppisin ja arenesin selle protsessi käigus väga palju nii produtsendina kui ka laulukirjutajana. See projekt viis mind mugavustsoonist välja, sest see nõudis järjepidevat tööd ja distsipliini hoidmist. Tavaliselt on olnud muusika loomine ja produtseerimine minu jaoks emotsionaalne tegevus, mille kaudu elada välja oma tundeid. Distsiplineeritult albumi tegemine nõudis minult külmemat närvi ning töötamist selle kallal ka siis, kui mul puudus selleks tuju.

Laulukirjutajana teeksin edaspidi rohkem lugusid just oma häälele võimetekohasemates helistikes, et ma ei peaks muretsema sellepärast, kuidas ma live'is neid laulda saaksin. Samuti üritaksin edaspidi jääda oma laulusõnades ja loomingus minimalistlikumaks, et neid oleks lihtsam laulda mitte ainult minul, vaid ka teistel. Olen laulukirjutamist võtnud enda jaoks kui teraapiat ning kirjutanud lugusid eelkõige endale, kuid pärast seda albumit olen valmis looma rohkem lugusid ka teistele. Producersendina sooviksin edaspidi loomingus keskenduda rohkem rütmipartiide loomisele, et arendada seda kui oma praegust nõrka külge. Samuti tahaksin pärast seda albumit toota rohkem rõõmsameelsemat ja tantsulisemat, kergemat muusikat. Salvestamises jäin kõige rohkem rahule trummisalvestustega, sest see tõestas mulle, et saan ka kodustuudios saavutada endale meeldiva trummisaundi. Edaspidi investeeriksin tulevikus tumedama karakteristikaga mikrofonisse, mis sobituks minu vokaaliga paremini. Kuigi jäin rahule ka selle mikrofoniga, millega ma praegust albumit salvestasin.

Lõppkokkuvõttes jäin ise oma EP-ga rahule. Edasine plaan on filmida albumile visuaale, muusikavideoid ja teha albumikujundus. Avaldan esialgu 3 singlit, seejärel kogu EP. Album läheb digitaalselt üles striimingplatvormidele Spotify, Apple Music ja YouTube. Avaldan albumi suve lõpus, sest see EP on minu silmis sügisehõnguline.

Olen tänulik kursusekaaslastele ning koostööpartneritele, kellela poleks album võtnud sellise ilme nagu see on täna. Olen tänulik Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiale, et need neli kooliaastat minu jaoks nii inspireeriv teekond oli ja tänulik, et sain selle peatüki oma elust mahutada sellisesse ajakapslisse nagu seda on minu loov-praktiliseks lõputööks tehtud kontseptalbum.

Kasutatud kirjandus

- Dodie. (2020, January 31). What Is A Concept Album? DPL Has 195 For You To Listen To. *Denver Public Library*.
<https://www.denverlibrary.org/blog/music/dodie/what-concept-album-dpl-has-195-you-listen>
- Hepworth-Sawyer, R., & Hodgson, J. (2017). *Mixing Music*. Taylor & Francis.
- Keeley, E. (2017, September 12). What is Mastering? And Why it's Important to Master your Tracks. *MasteringBOX*.
<https://www.masteringbox.com/learn/what-is-mastering>
- Miller, M. (2016). *Mixing Music (Idiot's Guides)*. Alpha Books.
- Rewak, M. (2023, March 24). EP vs. LP: What's the difference (and do they still matter)? *Splice*. <https://splice.com/blog/ep-vs-lp/>
- Sweetwater. (2017, March 8). Rough Mix. *Sweetwater*.
<https://www.sweetwater.com/insync/rough-mix/>
- Up For Music. (2023, April 18). What are the differences between an EP, album and LP? *Up For Music*. <https://www.upformusic.com/en/differences-between-ep-album-lp-22452023/>

Lisad

Lisa 1. *Pilt 1.* Kitarrisalvestus loole “sparks falling down to my feet”

Lisa 2. *Pilt 2.* Trummisett pärast salvestust.

SUMMARY: EP “I JUST WANNA SEE THE SPARKS” PRODUCTION

This creative-practical thesis addresses the creation and production of the artist elisabeth tiffany's EP "I JUST WANNA SEE THE SPARKS." The work involved songwriting, production, and recording sessions. The author also analyzes the final phases of post-production, which included collaboration with a mixer and a mastering engineer.

The goal of this creative-practical thesis was to complete a concept album consisting of 7 songs. The reason for this was the desire to practice disciplined music creation and production, and through this, to finish ongoing projects. In the process, the aim was to develop songwriting and production skills. Additionally, creating an album has been a long-time dream of mine.

The making of this EP, from the first demos, lyrics, and initial production to mastering, took a total of 4 years. The first songs for this album were created in September 2020. In conclusion, I am satisfied with my EP. This project pushed me out of my comfort zone because it required consistent work and discipline. Usually, music creation and production have been emotional activities for me. Creating an album with discipline required a steadier nerve. As a songwriter, I would write more songs in keys better suited to my voice in the future so that I wouldn't have to worry about how I could sing them live. As a producer, I would like to focus more on creating rhythm parts in the future and make the songs more rhythm-based.

I would like to thank all the collaborators who were a great help in producing the album: Velle Tamme, who was a co-producer on three tracks and assisted with recording; Mattias Pärt, who was willing to mix the album; and Rauno Avel, who mastered the album.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Elisabeth Tiffany Lepik,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose *EP "I JUST WANNA SEE THE SPARKS" PRODUTSEERIMINE*, mille juhendaja on Liina Saar, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Elisabeth Tiffany Lepik

21.05.2024